

gymnasisternas språkkunskaper

Vid universiteten klagas det allmänt över studenternas bristande språkkunskaper. Studenterna vägrar numera i stor utsträckning att läsa kurslitteratur på främmande språk. Det gäller t o m böcker på engelska.

Ansvariga skolpolitiker hävdar å andra sidan att dagens skolungdomar är bättre rustade i språkligt avseende än den gamla skolans. Undervisningen är bättre, eleverna är mindre hämmade, deras förmåga till främst muntlig framställning är förnämligare. Kort sagt: Alla påståenden om sjunkande språkkunskaper är illvilligt förtal, som saknar täckning i verkligheten.

För den som inte själv har möjlighet att på nära håll följa skolans utveckling kan det kanske ha sitt intresse med en aldrig så liten inblick på språkundervisningens område. För att illustrera situationen har jag valt några utdrag ur tyska uppsatser från en Stockholmskola, som jag i egen skap av sk korttidsförordnad gymnasieinspektör hade nöjet att besöka höstterminen 1971. Det förelagda uppsatssämnet var "Vad jag gör på min fritid". Här några små smakprov.

En boksynt yngling skriver följande: "Ich lese doch so oft ich kann, und dann lest ich am helsten Dostojevskij, Strindberg oder einer modernes Verfasserer."

En annan yngling går stundom på bio, och klargör sin inställning till olika genrer i följande formulering: "Es ist nicht oft, das ich ins Kino geht, aber wenn ich geht, sehe ich gern ein Komiche Film oder eine Kriegsfilm. Es tut mir leid wo es handelt, wie lange es ist gut." Med uttrycket "es tut mir leid" menas "det gör detsamma".

En elev berättar målande om lantlivets behag, sådant det upplevs under längre, sammanhängande fritidsperioder: "Möglich ist dass ich konnte nennen das wir wenn wir ein bischen längere Ferien haben, ferbringt unsere Zeit in ein altes Bauernhaus in Dalarna ohne Stress und Bekvemlichkeiten die nur den Stad zuhört."

En skribent anser att skolan tar väl mycket tid, ty det framkommer att det är klen beställt med fritiden: "Meine Freizeit, ob Mann von Freizeit sprechen können wenn Mann in der Schule gehe, ist wie jetzt sehr gewöhnlich ist Musik." (Innebörden är något oklar, men vederbörande tycks vara intresserad av musik.)

Å andra sidan är medvetandet om samhällsproblemen tydligt välutvecklat. Här ett exempel: "Ich denke dass was wir hier in Schweden nennt 'Norrlandsproblemet' ist ein gross und wichtig Problem."

Dessa exempel härrör alla från årskurs 3 på gymnasiet, alltså vad som tidigare kallades för sista ring. De är inte hämtade ur extremt dåliga uppsatser. De flesta hade belönats med betyget 3, dvs ungefär Ba — Icke utan beröm godkänd! — enligt den gamla skalan. Nu blir bilden visserligen lite tendentiös, när man som här anför enstaka exempel — det skall erkännas. Man bör vara försiktig med att dra alltför kategoriska slutsatser. Men kanske kan dessa exempel ändå ge en antydning om hur den språkliga färdighet ser ut, som universi-

tetslärarna är så bekymrade över, och som SÖ-konsulenterna är så tillfreds med. Mänskligt att döma är flera av de sista-ringare som bidrog med dessa tyska meningar 1971 nu studenter vid våra universitet.

Finns då någon chans till uppryckning? Kommer det att bli bättre när skolan stabiliserats efter alla reformer?

Svaret är nej. Om regeringen får som den vill, kommer vi om ett par år att avskaffa kravet på treårigt gymnasium för blivande universitetsstudier. Alla som gått två år i gymnasieskolan (teoretisk eller praktisk linje, t ex fordonsmekanisk linje) och som har nödtorftiga läskunskaper i engelska, kommer i princip att vara behöriga för universitetsstudier. Det är verkligheten bakom det myckna talet om att våra universitet skall "internationaliseras".

Var och en kan själv dra sina slutsatser av dessa fakta. Någon internationell jämförbarhet mellan morgondagens svenska universitetsutbildning och andra länders blir självfallet ännu omöjligare att uppnå efter detta. Det lär emellertid inte bekymra de svenska utbildningsreformernas andliga fäder, vilka i likhet med doktor Pangloss är övertygade om att vi lever i den bästa av utbildningsvärldar.

Isoleringen i det svenska kulturpöretet blir effektivare än någonsin.

Anders Arfwedson